

Asia: VN/4165/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomionne rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annettavasta laista.

Pyydettyinä lausuntona luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Metsäteollisuuden mielestä esityksen tavoite toteuttaa valtakunnallinen yhteinen, tietomallipohjainen tietojärjestelmä rakennetun ympäristön ja alueidenkäytön tiedoille on välttämätön. Tällä hetkellä tiedot ovat hajallaan eri tahoilla ja tietojen käytettävyys on heikkoa. Kaavakohteiden ja -määräysten esittäminen valtakunnallisesti vakiomuotoisena parantaa tietojen käytettävyttä, laatua ja saatavuutta. Metsäteollisuus korostaa, että myös kaavamääräykset tulee yhtenäistää ja standardisoida valtakunnallisesti kaikkia kaavoja koskeviksi. Tällöin kunkin kohteen ja määräyksen tulkinta selkeytyy ja samalla vältytään virheellisiltä tulkinnoilta ja toimenpiteiltä. Yhtenäiset merkinnät mahdollistavat myös automaattiset tulkinnot eri järjestelmien välillä ja tiedon yhtenäisen hyödyntämisen rajapintojen kautta.

Yleiset huomionne maankäyttö- ja rakennuslakiin esitetyistä muutoksista.

29 § Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa

Metsäteollisuus pitää välttämättömänä sitä, että rakennetun ympäristön tietojärjestelmään tallennettava tietosisältö kattaa kaavan koko sisällön kaavakohteineen ja niihin liittyvine kaavamääräyksineen. Valtakunnallisesti vakiomuotoisissa kaavoissa samankaltaisten kaavamääräysten esitystapa tulee olla valtakunnallisesti yhtenäinen. Metsäteollisuuden mielestä myös yhtenäiset, yksiselitteiset ja standardisoidut kaavamääräykset tulee määritellä joko lailla tai asetuksella.

40 § Yleiskaavan sisältö ja esitystapa

Esityksen mukaan yleiskaava koostuisi kaavakohteista ja kaavamääräyksistä. Kaavakohteella tarkoitetaan esityksen mukaan kaavaan sisältyvää pistemäistä, viivamaista, aluemaista tai kolmiulotteista kohdetta, jolla alueidenkäyttöä tai rakentamista ohjataan. Kaavakohteella on maantieteellinen sijainti ja geometria. Kaavan ohjausvaikutus muodostuu esityksen mukaan kaavakohteeseen tai kaavan suunnittelualueeseen liittyvien kaavamääräysten avulla.

Metsäteollisuus pitää välttämättömänä sitä, että kaavat esitetään valtakunnallisesti vakiomuotoisena ja että kaavamääräysten esitystapa on valtakunnallisesti yhtenäinen.

Esityksen mukaan kuitenkin osa kaavamääräyksistä voitaisiin tarvittaessa esittää erillisenä asiakirjana.

Metsäteollisuuden mielestä kaikki kaavamääräykset, joilla on oikeusvaikutus, tulee sisältyä valtakunnallisesti yhtenäiseen, koneluettavaan tietojärjestelmään. Jos osa kaavamääräyksistä on erillisenä asiakirjana, ei yhtenäisyys toteudu ja automaattisten tulkintojen mahdollisuus menetetään.

Metsäteollisuuden mielestä myös yleiskaavan osalta yhtenäiset, yksiselitteiset ja standardisoidut kaavamääräykset tulee määritellä joko lailla tai asetuksella.

55 § Asemakaavan sisältö ja esitystapa

Esityksen mukaan vaatimus valtakunnallisesti yhteen toimivassa tietomallimuodossa laadittavasta kaavasta muuttaa kaavan sisällön ja esitystavan määrittelyä. Kaavakohde poikkeaa nykyisen lain mukaisesta kaavamerkinnästä siten, että se sisältää vain maantieteellisen sijainnin ja geometrian. Kaavakohde ei sisällä tietoa kaavan ohjausvaikutuksesta, joten siihen tulee aina liittyä kaavamääräys. Kaavamerkintöihin nykyisin liittyvä tietosisältö, esimerkiksi alueen käyttötarkoitus, olisi jatkossa osa kaavamääräystä.

Metsäteollisuus pitää välttämättömänä sitä, että kaavat esitetään valtakunnallisesti vakiomuotoisina, eli samankaltaisten kaavamääräysten esitystavan tulee olla valtakunnallisesti yhtenäinen. Lisäksi metsäteollisuuden mielestä myös asemakaavan osalta yhtenäiset, yksiselitteiset ja standardisoidut kaavamääräykset tulee määritellä joko lailla tai asetuksella.

Yleiset huomionne koko esitysluonnoksesta.

Metsäteollisuus pitää kaava-aineistojen yhtenäistämistä ja koneluettavuutta ensiarvoisen tärkeänä. Nykyinen laki on mahdollistanut kirjavat menettelytavat prosesseissa, tietojen hallinnassa ja kaavojen sisällössä. Tämä on aiheuttanut epäselvyyttä kaavojen tulkinnassa ja hyödyntämisessä.

Metsäteollisuus näkee myös, että valtakunnallisesti kattavat, digitaaliset ja yhtenäiset kaavatiedot mahdollistavat päätöksentekoprosessien automatisoinnin ja ovat siten tärkeä osa tuottavuuden paranemista koko metsäsektorilla. Kaavatietojen saatavuuden ja käytettävyyden parantua virheelliset tulkinnat ja manuaalinen työ vähenevät. Tämä parantaa suunnittelua, päätöksentekoa ja käytännön toteutusta. Kun tieto on yhteensopivassa muodossa, se on hyödynnettävissä rajapintojen kautta eri tahoilla.

Yhtenäinen tietomalli ja kaavastandardin mukaiset määräykset mahdollistavat myös yhtenäiset tulkinnat niiden vaikutuksista. Tämä edellyttää sitä, että yhtenäiset, yksiselitteiset ja standardisoidut kaavamääräykset määritellään myös joko lailla tai asetuksella.

Metsäteollisuuden mielestä kaavoitusprosessin digitalisoinnin tulee parantaa maanomistajien mahdollisuuksia seurata oman omaisuutensa osalta eri kaavavaiheita. Ehdotuksessa mainitaan, että tietojärjestelmään voidaan rakentaa seuranta- ja herätepalveluja. Metsäteollisuus katsoo, että seuranta- ja herätepalvelu tulee rakentaa tietojärjestelmän osana, jotta maanomistajat saavat kattavasti tiedon kaavaproessin eri vaiheista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Esityksen mukaan tallentamisvelvollisuus tietomallimuodossa koskisi vain uusia kaava-aineistoja. Metsäteollisuuden mielestä myös vanhojen voimassa olevien kaavojen saaminen saman rajapinnan kautta on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää. Todellinen hyöty tietojärjestelmästä saadaan vasta, kun kaikki aineistot ovat saatavilla samasta paikasta ja samassa muodossa. Uuden kaavan voimaatulo tulee kytkeä siihen hetkeen, kun kaava on saatavilla tietojärjestelmästä rajapinnan kautta käyttöön.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annettava laki

Ovatko ehdotetun lain 5 §:ssä mainitut alueidenkäytöstä tallennettavat tiedot mielestänne kattavat?

-

Huomionne ehdotetun lain 13 §:ssä mainituista julkisessa tietopalvelussa jaettavista tiedoista.

Esityksen mukaan julkisesta tietopalvelusta tietoja voisi hakea vain yksittäishakuina. Metsäteollisuuden mielestä tämä vähentää tietojen käytön tehokkuutta merkittävästi. Tietojen käytön tulee olla mahdollisimman joustavaa.

Huomionne ehdotetun lain 14 §:n perusteella muulle kuin viranomaiselle teknisen rajapinnan avulla luovutettavista tiedoista (luonnos valtioneuvoston asetuksesta).

Esityksen mukaan tekninen rajapinta voidaan avata myös muille kuin viranomaisille. Metsäteollisuus näkee tämän ensiarvoisen tärkeänä, jotta tiedot ovat hyödynnettävissä täysimääräisesti käytännön toiminnassa.

Muut huomiot

Huomionne koko esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista.

-

Muut mahdolliset huomionne esitysluonnoksesta?

-

Islander Anu
Metsäteollisuus ry